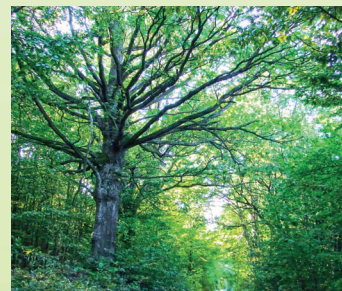

„Ozajstné dobrodružstvo neprežije ten, kto sedí doma.“

J. Joyce

Posledné tri mesiace sa v dôsledku pandémie COVID-19 náš pohyb na verejnosti značne obmedzil. Príste k svojim príbuzným, známym, či sa kultúrne vyžiť, zostalo naším snom. Len príroda nás vítala otvorenou náručou.

Objavujme zákutia v našom okolí

Od stredy dediny až po hranicu s Českou republikou sa rozprestiera osem kilometrov dlhá **moravskolieskovská dolina**. Po oboch stranách potoka Klanečnica sa vlní **Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty**. Na severovýchodnom úpätí Veľkej Javoriny nájdeme klenot našej prírody. Dve prírodné pamiatky – **Kohútová a Baricovie lúky**. Musíme zdolať niekoľko kilometrový úsek po lesnej ceste s nemalým stúpaním. Nachádzajú sa tu vzácne rastlinné a živočíšne druhy ako kosatec trávolistý, užovka stromová, fúzač bukovo. Ľudia sa potrebujú poprechádzať a oddýchnuť si, ale vždy treba dodržiavať pravidlo ticha. V tichu uvidíme život lesnej zveri, vtáctva, hmyzu. Pred nami sa odohrá nádherné divadlo, nežne kráčajúce srnky po zelenom koberci, započúvame sa do morzeovky, ktorú vyklepkáva do duba ďateľ, nadvhne nás farebne zladený odev salamandry škvrnitej. Len treba spomaliť a splynúť. Pohorie je pretkané veľkým množstvom drobných i väčších potôčkov. Pramenia hlboko

v horách. Každým ročným obdobím, ale aj dňom, sú iné. Raz sú plné života, zelene, suchého lístia, inokedy niet po nich ani stopy. Keď budeme unavení kráčať krajom, potešia nás studničky, ktoré putujúcim smädným ľuďom od pradávna slúžili. Preto si ich zvlášť vážili, starali sa o ne. Ak nájdeme pri svojich potulkách studienku, treba ju vyčistiť, zachováme tak vodu života nielen pre seba.

Na modlitbu miest veľa

Ráz krajiny dotvárajú **kríže** popri cestách, v poli, či v osadách. Stávali sa ako výraz úcty a zbožnosti, ale mali aj charakter ďakovný, prosebný. Aj v našom kraji nájdeme kríže postavené v minulom storočí v osadách *Bestinné, Rolincová, Šance, Hrubá Strana*. Tak ako naši predkovia, aj my sa pri nich môžeme zastaviť v krátkej modlitbe, odpočinúť a nabráť novej sily.

Na твоjich úbočiach domky roztrúsené...

Ostrý vrch (432,1 m n. m.), **Dúbravka** (445,8 m n. m.), **Nová hora** (627,7 m n. m.),

Jelenec (925,1 m n. m.) - to sú vrchy v lieskovskej doline. Niektoré s výhľadom, iné bez výhľadu, na niektoré prúdila davy turistov, iné sú ľudoprázdne. Hodinku pohodlnej chôdze z našej obce okolo Dúbravky a prideme do osady **Rolincová** (435 m n. m.). Patrí už do katastra susednej obce, ale je častým turistickým cieľom ľudí nielen z Moravského Lieskového, ale aj z okolitých dedín. Nachádza sa tu archeologické nálezisko **Hradisko**. Obývali ho nositelia lužickej kultúry. Pochádza z obdobia doby bronzovej (1000 – 700 rokov p. n. l.) Toto miesto má veľkú historickú hodnotu. Z Rolincovej vedie turistická zelená značka naším krajom. Lahkým krokom prejdeme po chotárnej ceste cez hory, lesy, pastviny, až prideme na **Bestinné**. Pred nami sa rozprestrie stôl dvoch dolín – lieskovskej i bošáckej. Človeku kráčajúcemu po hrebeňoch karpatských pohorí sa pred zrakom objavuje krajina, ktorú od 16. storočia osídľovali osadníci. Polia aj hlboké lesy, chalúčky pod horou i na stráňach vysoko v kopcoch, i pôvodné

stodoly postavené začiatkom 20. storočia z hlinenej tehly s drevenými vrátami. Osady *Za javorom, Braníšča, U Dorotkov, U Pastorkov, Pod Novú horú, Židové, Hrubá Strana, Starý háj, Pavlové, Dedíkech vršek* - to je ráz krajiny, ktorú po stáročia pretváral človek. Z minulých období nám ostali príbehy, spomienky v tvári krajiny a názvy na mape. Len treba vedieť, kde sa nachádzame, ktorou cestou sa vydať, kam prideme.

Aj keď naším krajom vedie len jedna turistická značka, verím, že nezablúdite.

Krásna je tá lieskovská dolina, Ostrým vrchom, Drieňovou chránená, spieva sa v autorskej piesni. Skúsme túto nádheru nájsť, objaviť a zdieľať so svojimi blízkymi. Vôbec nezáleží na tom, aký je deň – či slnečný, či chladný – príroda žije svojím odvekým rytmom. Keď pri potulkách malebnou a jedinečnou prírodou Karpát vydáme zo seba energiu, odmenou nám bude množstvo zážitkov, dobrodružstvo poznania, radosť z krás prírody. Text - foto: ZDZ

EDITORIÁL

„Použite svoj úsmev na zmenu tohto sveta. Ale nedovoľte, aby tento svet zmenil váš úsmev.“
neznámy autor

Pred nami je najkrajšie obdobie roka. Skromný dôvod na úsmev, povieť si. Ale po náročnom období, ktoré máme za sebou, nám možno stačí málo, nemyslíte? Aj to zlé by malo spôsobiť pozitívne zmeny. V nás.

Aj v Moravskom Lieskovom sa už leto začalo naplno. Absolvovali sme tradičnú turistiku Nepoznané Lieskové. Skvele sa zabavili na Jánskych ohňoch. O to viac, že to bolo prvý raz po niekoľkých mesiacoch plných obmedzení. Veríme, že vás potešíme, ak prezradíme, že kolkáreň sa na vás bude tešiť s podobnými akciami celé leto. Okrem toho vás srdečne pozývame aj na dožinky a náš najväčší festival Na plný dych. Užívajte si teda na plný dych celé leto!

V Hlásniku sa tiež dočítate o rekonštrukciách, ktoré čakajú našu obec. Niektoré sa už začali. Takisto sa spolu pozrieme na to, ako zvládali toto náročné obdobie naši najmenší. A prinášame aj vaše zaujímavé korona príbehy. A už tradične zabľúdime do minulosti. Viete napríklad, ako to fungovalo na hraniciach počas Slovenskej republiky a Protektorátu Čechy a Morava?

Leto je obdobím, na ktoré sa niektorí z nás tešíme celý rok. Dlhé teplé dni plné slnka, oddychu, dovolení. Hoci toto bude zrejme v dôsledku koronavírusu trochu iné, všetci sme plní nádeje, že najhoršie už máme za sebou. Snáď nás čakajú už len príjemné letné chvíle, strávené pri ohníku, vode či na zábave. A hlavne slobodne.

Príjemné čítanie a krásne leto, milí čitatelia!

Mgr. Monika Kusendová

Niekoľko otázok na starostu Róberta Palka

Ani sme sa nenazdali a máme tu leto. Čas výletov, dovolení, opekačiek, festivalov, zábavy... Ako to vidíte tento rok?

Snáď sme sa už úspešne dostali do letného obdobia, lebo táto jar bola skutočne dlhá. Určite aj z dôvodu korony bol celý svet spomalený a ako keby sa nechcel zobudiť zo zimného spánku. Uplynulé leto bolo pre mňa jedným z najrušnejších. Kanalizácia a ČOV prechádzala kolaudačným a spúšťacím procesom, finišovala rekonštrukcia materskej školy. Starostí bolo neúrekom. Aj tento rok nás čaká vo fáze rozvoja zopár projektov.

Keď už sme pri tých zábavách a festivaloch, čo bude s našim najobľúbenejším festivalom Na plný dych? Zažijeme ho aj tento rok?

Toto nie je otázka priamo na mňa, ale podľa posledných informácií, ktoré mám, sa bude festival konať v náhradnom termíne v septembri. Všetko však bude závisieť od situácie na Slovensku. Osobne verím, že sa festival podarí zorganizovať a odnesieme si z neho príjemný kultúrny zážitok.

Nedávno sa v Moravskom Lieskovom začala aj rekonštrukcia hasičskej zbrojnice. Viete nám k tomu povedať viac?

Rekonštrukcii požiarnej zbrojnice je venovaný samostatný článok. Ja využijem túto otázku, aby som potešil hlavne mamičky. Nachádzame sa v prípravnej fáze realizácie dvoch detských ihrísk. Prvé sa bude nachádzať na pôvodnom mieste detského ihriska nad 24. bj. Druhé bude rovnako v mieste pôvodného ihriska na Bučkovci. Veríme, že vybavenie ihrísk podľa platných noriem v zmysle vypracovanej projektovej dokumentácie bude dlhodobo slúžiť našim najmenším spoluobčanom.

A čo športové podujatia u nás a v okolí? Rozbehnú sa i tie? Alebo stále panuje strach a limitujú rôzne obmedzenia?

Šport je veľmi potrebná súčasť spoločenského života. Od antických čias, keď sa olympijské hry stali oslavou športu a priateľstva. Kedysi ich prerušovali vojny, dnes brzdia športové podujatia nový druh vírusu. Žiaľ, s týmto novým neviditeľným súperom ťažko bojujeme. Nechce zložiť svoje zbrane a tak mimo iného aj tohtoročné olympijské hry v Tokiu musel organizátor preložiť na budúci rok.

V súčasnosti sa stále vedú vojny, či už tie klasické, alebo moderné ekonomické s cieľom získať na svoju stranu prospech iného. Preto je potrebné šport podporiť a vrátiť ho do svojich zbeh-

nutých kolají, samozrejme v rozmedzí bezpečnosti a možností. Dobrou správou je, že od 1. júla sú povolené športové podujatia nad 1000 ľudí. Hoci na športových štadiónoch bude možná len polovičná účasť v rámci kapacity.

A na záver, čo sa podľa vás za tieto 3 krízové mesiace zmenilo v obci najviac. Či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle?

Najhoršia situácia bola na samom začiatku. Veľmi správne opatrenia na zamedzenie šírenia infekcie zaviedla stará aj nová vláda. No aj napriek tomu panoval všadeprítomný strach a neistota z nového ochorenia, o ktorom sme vedeli veľmi málo. Moravské Lieskové sa vzorne prispôbilo všetkým nariadeniam, zákazom a obmedzeniam a žilo si ďalej svoj vlastný život. Dopady, či už negatívne alebo pozitívne, ukáže vždy čas. História nás však naučila, že ľudstvo posúvali dopredu udalosti, ktoré nás nútili k zmene. Mali by sme minimálne prehodnotiť svoje životné hodnoty, uvedomiť si, aká je dôležitá solidarita medzi ľuďmi a samozrejme, v prvom rade, naše zdravie. Myslím si, že práve preto sa takéto situácie v dejinách ľudstva opakujú.

Rozhovor pripravila
Mgr. Monika Kusendová

DÔLEŽITÉ INFO O KANALIZÁCIÍ

Uzatváranie zmlúv a povinností pre vlastníkov stavby alebo pozemku

Občania, ktorí sú napojení na verejnú kanalizáciu a vypúšťajú odpadové vody, budú v priebehu mesiacov **júl a august 2020 kontaktovaní zamestnancami obecného úradu**, aby s obcou Moravské Lieskové **uzavreli zmluvu o odvádzaní odpadových vôd**. Od 1. 7. 2020

bude obec Moravské Lieskové za odvádzanie odpadových vôd účtovať stočné. Viac o výške stočného sa dozviete pri uzatváraní zmluvy.

Povinnosť pripojiť sa na kanalizáciu
Vlastník stavby alebo vlastní po-

zemku je povinný pripojiť stavbu alebo pozemok, kde vznikajú odpadové vody, na verejnú kanalizáciu a splniť technické podmienky, týkajúce sa najmä miesta a spôsobu pripojenia na verejnú kanalizáciu a uzatvoriť zmluvu o pripojení s vlastníkom verejnej kanalizácie,

Z DIANIA V OBCI

ak v obci, na ktorej území sa stavba alebo pozemok nachádza, je zriadená a vlastník stavby alebo vlastník pozemku nemá povolenie príslušného orgánu štátnej vodnej správy na iný spôsob nakladania s odpadovými vodami. **Vlastník stavby alebo vlastník pozemku,**

na ktorom bola povolená žumpa, je povinný pripojiť stavbu alebo pozemok na verejnú kanalizáciu, ak je to technicky možné a nevyžaduje si to neprimerane vysoké náklady **do 31. decembra 2021. Obec bude kontrolovať vývozy zo žump** v obci v zmysle platnej právnej

úpravy, v ktorej na základe § 80e ods.(4) zákona č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov budú musieť občania predložiť doklady o odvoze odpadových vôd vykonanom po 15. septembri 2018.

ROZVOJOVÉ PROJEKTY V NAŠEJ OBCI

Rozbehli sme rekonštrukciu požiarnych zbrojníc, čaká nás vybudovanie chodníka, autobusových zastávok i parkoviska

Tak, ako sa postupne uvoľňujú opatrenia na Slovensku, rovnako aj v Moravskom Lieskovom sa popri bežných činnostiach začína s menšími projektami. Rekonštrukcie požiarnych zbrojníc Moravské Lieskové a Moravské Lieskové Bučkovec už začínajú. Obci bola schválená dotácia z Ministerstva vnútra SR, na podporu zvýšenia ochrany pred požiarmi vo výške 60.000,- EUR pre obidva projekty. Podme si ich spolu priblížiť.

Rekonštrukcia objektu požiarnej zbrojnice Moravské Lieskové:

- výmena 17 kusov okenných otvorov, 5 kusov je na prízemí a 12 kusov na veži, okná budú plastové dvojsklá,
- výmena pôvodnej drevenej garážovej brány za rolovaciu bránu,
- výmena vstupných dverí a dverí do veže za plastové dvere,
- renovácia fasády, zateplenie EPS 5cm, ktoré bude omietnuté fasádnym lepidlom a sieťkou, na ňu bude aplikovaná silikónová alebo akrylátová omietka s novým farebným riešením,

- realizácia kanalizačnej a vodovnej prípojky,
- inštalácia jednotky tepelného čerpadla na vykurovanie.

Rekonštrukcia objektu požiarnej zbrojnice Moravské Lieskové – Bučkovec:

- Projekt rieši rekonštrukciu jestvujúcej požiarnej zbrojnice o rozmeroch 23,95 x 6,710 m. Murivo je z nepálenej tehly, strecha valbová, krov drevený, krytina sčasti plech a čiastočne cementová škridla. V zadnej časti sa nachádzajú prístavby vyhotovené v neskoršom období, zastrešené pultovými strechami. Objekt v súčasnosti slúži ako požiarna zbrojnica, ale vyžaduje zrekonštruované priestory.
- Odstránené budú prístavby v zadnej časti objektu – murivo a strecha. Ďalej bude odstránené jedno komínové teleso nad prízemím.
- Po odstránení zadnej prístavby a dostavaní obvodovej steny sa zrekonštruje krov, vymení krytina za plechovú. Posilní sa ŽB veniec. Osadia sa nové ríny.

- Nástrešné vedenie bude demontované. Objekt bude napojený na zdroj elektrickej energie novou zemnou prípojkou s meraním na fasáde.

V ďalšej fáze sa plánuje v obidvoch objektoch vybudovať sociálne zariadenie s napojením na kanalizáciu a v *PZ Bučkovec* aj úprava interiéru a vonkajšia fasáda.

Ďalším nemenej významným projektom je vybudovanie chodníka, autobusových zastávok a parkoviska popri ceste III/1220.

Stavba je rozdelená na tri stavebné úseky.

1. Chodník

V súčasnosti popri ceste III/1220 **od základnej umeleckej školy po základnú školu** (od ZUŠ po ZŠ) nie je vybudovaný chodník pre peších. Pohyb chodcov a hlavne detí je po ceste III/1220, i keď miestami je šírka cesty len 5,1 m, značný. Z tohto dôvodu vznikla požiadavka navrhnuť popri ceste III/1220, v najviac frekventovanom úseku, chodník pre peších a to od ZUŠ po ZŠ.

V úseku od dopravného

zrkadla pri druhom hornom konci smerom ku škole v úseku cca 90 m, kde z priestorových dôvodov nie je navrhnutý chodník, sa vyznačí vodorovným dopravným značením – tvar dopravného značenia A14. V miestach, kde to bolo možné, je navrhnutý chodník šírky 1,5 m. V niektorých úsekoch je chodník bodovo zúžený kvôli jestvujúcim prekážkam (elektrické stĺpy) na šírku približne 1,0 m, celkovo sú 3 bodové zúženia. Návrh chodníka si vyžiadala aj zásah do cesty III/1220. Šírka cesty III/1220 je od 5,5 m do 7,0 m (tak ako je to v súčasnosti). V úsekoch, kde je to možné, sa cesta rozšíri. Pri miestnom kostole si vybudovanie chodníka vyžiada odstránenie oplatenia a doplnenie zábradlia na jestvujúci mostný objekt. Pri objektoch s. č. 246 a 249 je nutné vybudovať z dôvodu svažovitého terénu oporný múr z DT tvárnice dĺžky 78 m a spevniť svah zatrávnovacími tvárniciami (komory vyplniť zmesou piesku a hliny).

2. Autobusové zastávky Autobusová zastávka pri bývalých potravinách pri pohostinstve Trchala

Z DIANIA V OBCI

Autobusovú zastávku vzhľadom na majetkové pomery (vykúpili sme pozemky a sanovali budovu) je možné posunúť mimo jazdného pruhu cesty III/1220. Je tu navrhnutý zastávkový pruh šírky 3,5 m, odbočovací pruh dĺžky 7,0 m, nástupná hrana dĺžky 16,0 m a pripájajúci pruh dĺžky 7,0 m. Situovanie autobusovej zastávky ostáva pôvodné. Pri autobusovej zastávke sa vybuduje aj plocha pre umiestnenie autobusového prístrešku.

Autobusová zastávka pri bývalom obchodnom dome

Autobusovú zastávku vzhľadom na majetkové pomery je možné posunúť mimo jazdného pruhu cesty III/1220. Je tu navrhnutý zastávkový pruh šírky 3,5 m, odbo-

čovací pruh dĺžky 7,0 m, nástupná hrana dĺžky 14,0 m a pripájajúci pruh dĺžky 7,0 m. Situovanie autobusovej zastávky zostáva pôvodné. Pri autobusovej zastávke sa vybuduje aj plocha pre umiestnenie autobusového prístrešku.

3. Parkoviská

Na parkovisku oproti pohostinstvu u *lkáša* nie sú vyznačené parkovacie miesta, preto tu je parkovanie chaotické. Pôvodná spevnená plocha sa upraví v rámci priestorových možností a vybuduje sa tu parkovisko pre osobné vozidlá. Parkovisko pri bývalom obchodnom dome je vybudované na parcele č. 319, nie je majetkom obce, vo výkrese je zakreslený možný návrh

riešenia parkovacích miest. Parkovisko by sa nachádzalo za chodníkom a prízjazd na parkovisko by bol cez chodník. Počas výstavby chodníka sa pri objekte bývalých potravín využije jestvujúca spevnená plocha, vyznačia sa tu tri pozdĺžne parkovacie miesta pre vozidlá s rozmermi parkovacích miest 2,2 x 6,5 m. V rámci platnej legislatívy, je v riešenom úseku navrhnuté aj rozšírenie verejného osvetlenia.

Čo sa nepodarilo?

Pôvodným zámerom, ktorý bol akceptovaný aj v dokumentácii pre právoplatné územné rozhodnutie, bolo riešenie chodníka pri evanjelickom kostole lávkou pre peších ponad *Lieskovský potok*. Majiteľ pozemku

(Cirkevný zbor *Evanjelickej cirkvi a.v. Moravské Lieskové*) nesúhlasil s vybudovaním. Zámer vybudovať parkovisko pri základnej škole formou kolmých parkovacích miest zasa skrachoval na nevysporiadaných pozemkoch. Najviac nás však trápí, že sa nám nepodarilo ani na výnimku získať súhlas štátnych orgánov v najkritickejšom úseku cesty, od dopravného zrkadla pri druhom hornom konci smerom ku škole v úseku cca 90 m. Veríme, že do budúcnosti sa podarí chodník prepojiť v celom úseku, a tým sa zvýši bezpečnosť pohybu chodcov v obci. Sú to ďalšie kroky pred plánovanou revitalizáciou verejných priestranstiev a centra obce v našej krásnej dedine.

ZBERNÉ HNIEZDA

Nie len u nás, v Moravskom Lieskovom, ale napríklad okrem iných obcí aj v našej susednej obci Dolné Srnie alebo v Ivanovciach či Trenčianskej Turnej sa nájdu takí občania ako u nás. Starostovia spomenutých obcí bojujú s týmto problémom a daná situácia im spôsobuje značné problémy. Vznikajú tu problémy s ich likvidáciou a použité finančné prostriedky na odstránenie sú iba z našich peňaženiek. Vďaka tomu obciam použité dané finančné prostriedky môžu chýbať v iných oblastiach. Často sa obraciame na obec, aby niečo s týmto problémom robila. Možno by nezaškodilo, ako sa vraví, pozrieť sa ráno do zrkadla a povedať si: „Nemal by každý z nás začať od seba?“ Možno je tu čas ukázať, že práve Moravské Lieskové je trochu iné, uvedomejšie, a že sa nemusíme stále porovnávať s niekým, kto je lepší, ale pôjdeme príkladom my iným. Konkrétne zberné hniezda slúžia dovedy, pokiaľ nie sú zaplnené smetné nádoby. Ak dôjde k takejto situácii, odpad nepoložíme vedľa nádoby,

ale necháme si ho doma, veď predsa pravidelne technické služby zberajú všetky separovateľné zložky spreď našich domovov. Ako je doposiaľ známe, v našej obci nežijú žiadni bezdomkovia a hošáci, ktorí by si nemali kam odložiť jedno vreće odpadu. Kontajnery na plasty sú prvotne určené pre chalupárov a ľudí z bytových jednotiek. V konečnom dôsledku hodnotíme separáciu odpadu veľmi pozitívne. V obci sa zvýšil podiel separovateľnej zložky, čím chceme poďakovať disciplinovaným občanom našej obce. Mali by sme si z nich brať všetci príklad.

TRIEDITE SPRÁVNE PLASTY?

Nepatria do plastov

Do vriec a kontajnerov na plasty ani vedľa nich neumiestňujte veľkorozmerné plasty: plasty z áut a okien, žalúzie, plávajúce podlahy, plastové trubky a bandasky, hadice, hračky, záhradné stoličky, plastový nábytok a kvetináče, polystyrénové tácky od mäsa.

Do kontajnerov a vriec na plasty ďalej nepatria: plastové obaly s obsahom, masťné obaly so zvyškami potravín, celofán, podlahové krytiny, novodurové rúry, obaly z nebezpečných látok (motorových olejov, farieb...).

Do plastov možno vkladať

Do vriec a kontajnerov na plasty patria okrem samotných plastov aj nápojové kartónové obaly (tetrapa-

ky). Do týchto nádob môžete tiež vhadzovať PET fľaše - biele, zelené a modré fľaše od minerálok a malinoviek (aj s uzáverom a etiketou), plastové obaly z drogérie (zo šampónov, mydiel, čistiacich prostriedkov), nápojové kartónové obaly (tetrapaky) od mlieka, džúsov, vína... **Upravte ich stlačením!**

Plastové obaly z mäsa môžete vložiť do vriec a kontajnerov na plasty, musia však byť umyté v teplej vode. Ak sú znečistené, treba ich dať do komunálneho odpadu. Plastové kvetináče silne znečistené od hliny tiež nepatria do nádoby na plasty. Ak ich vložíte do vriec a kontajnerov na plasty, musia byť umyté a zbavené prebytočnej hliny.

ŽIADAME OBČANOV, ABY DO VEREJNEJ KANALIZÁCIE NEVYPÚŠŤALI VODY Z ODSTAVENEJ ŽUMPY, CHEMIKÁLIE, HYGIENICKÉ PROSTRIEDKY A JEDLO!

Žumpové vody neobsahujú aktívne látky a zabíjajú v čistiacej linke živé biologické procesy. Všetky hrubé nečistoty sa zachytávajú v čistiacich prvkoch a obsluha kanalizácie ich musí práčne odstraňovať. Predstavte si vy, že by vám niekto úmyselne a zámerne sypal pred dom kopy odpadkov a vy by ste ich museli zmoknuté a rozfúkané vetrom zbierať a nakladať do smetných nádob. To bol taký príklad ľudskej solidarity.

Netradičný zápis do ZŠ a MŠ v čase korony

Tohtoročný zápis do materskej školy a do prvého ročníka základnej školy prebiehal trochu netradične. Noví prváčikovia **nemuseli tento rok odpovedať na žiadne otázky ani plniť pripravené úlohy**. Do ďalšieho školského roka nastúpi **23 prvákov** a tiež **23 maličkých škôlkarov**.

Vyučovanie v čase koronavírusu

Pandémia COVID-19 nás určite všetkých zastihla nečakane. No na našej Základnej škole v Moravskom Lieskovom si aj s touto situáciou učitelia aj žiaci veľmi dobre poradili. **Vyučovanie** bolo počas niekoľkých mesiacov trochu netradičné, a to **prostredníctvom elektronických médií z bezpečia domova**. Prebiehalo riadne dištančné vzdelávanie podľa podmienok, prispôbených možnostiam žiakov. Ich spolupráca s učiteľmi prebiehala veľmi dobre, no žiaľ, našli sa aj takí, ktorí pokyny učiteľov a riadne vzdelávanie odignorovali.

Od 1. júna sa do školy opäť vrátili žiaci prvého až piateho ročníka. Toto rozhodnutie bolo dobrovoľné, ale aj napriek tomu tak urobili takmer všetky deti. Teda môžeme vidieť, že samé deti zistili, aká je pre nich škola dôležitá a tešili sa opäť do školských lavíc. Poďakovanie za spoluprácu, ochotu a trpezlivosť patrí všetkým učiteľom, žiakom aj rodičom.

Nepoznané Lieskové - tradičný turistický pochod nakoniec korona neprekazila

Tradične, ako každý rok, sme spolu opäť preskúmali ďalšiu časť nášho „nepoznaného“ Lieskového, ktoré sa postupne stáva čoraz „spoznávanejším“. Napriek tomu, že sa **tohtoročný turistický pochod nekonal v obvyklom termíne**, radostným faktom bola hojná účasť. Dobrá a veselá nálada vládla už pred príchodom troch autobusov. Dňa **27. júna** tu boli zastúpené **všetky vekové kategórie**, od tých najmenších škôlkarov až po energických dôchodcov. **Trasa začínala v osade Španie**, ktorá je časťou obce **Nová Bošáca**. **Pri pamätníku SNP** sme si položením kytice a krátkym úryvkom z denníka partizánskeho veliteľa **kpt. Juraja Adamoviča** uctili pamiatku hr-

dinského boja. Ďalej trasa viedla cez **Zbehovú, Kameničné, Zajavorie a Landrovskú skalú**. Účastníci a účastníčky prešliapali cez horský hrebeň a dorazili až **na kolkáreň**. Hoci slnko bolo ukryté takmer celú cestu pod mrakom, horúci vzruch značne sťažoval šliapanie do strmého kopca. Napriek tomu bola nálada od začiatku

cesty až po jej skončení pri svornom opekaní veľmi pozitívna. Poďakovanie patrí obci za zorganizovanie akcie a kolkárskemu klubu Moravské Lieskové, ktorý pre všetkých zúčastnených pripravil malé pohostenie. Už teraz sa môžeme tešiť na ďalšie objavovanie nášho „nepoznaného“ Lieskového.

Valéria Palková

NETRADIČNÉ STAVANIE MÁJA

Každoročne sa v posledný aprílový deň zachováva tradícia stavania mája. Pôvodne ho venovali mládenci svojim dievčatám na znak lásky. Tento zvyk sa v trochu zmenenej podobe udržiava dodnes, stavia sa však väčšinou už len jeden v centre mesta či obce. Dnešná doba nám priniesla ďalšie prekvapenie, a to COVID -19. Pandémia – nepandémia, obýča sa predsa musia

zachovávať naďalej. Za dodržania všetkých bezpečnostných opatrení sa členovia DHZ Moravské Lieskové vo štvrtok 30. apríla 2020 zišli pred obecným úradom a v čo najmenšom možnom počte bez účasti verejnosti majú úspešne vztýčili. Pevne verím, že takéto rúškové stavenie mája už viac nezažijeme a zostane len spomienkou.

Marián Janiga

PRVÝ MÁJ

Poznáte podstatu a históriu Sviatku práce?

Okrem poetickej stránky vlastní 1. máj aj druhý, svojou podstatou odlišný rozmer. Prvý máj je aj **medzinárodným sviatkom práce** – a tým spája, **zjednocuje všetkých ľudí práce a činu!** Ľudí, ktorí si ho v dlhých a ťažkých zápasoch museli vybojovať.

Historické korene sviatku práce

Odborové zväzy USA a Kanady sa pred vyše 130 rokmi rozhodli, že budú spoločne presadzovať **8-hodinový pracovný čas a 1. mája 1886** spustili **generálny štrajk** za splnenie tejto požiadavky. V Chicagu sa na ňom zúčastnilo takmer **25 tisíc robotníkov**, na štvrtý deň sa však strhli bitky medzi štrajkujúcimi a štrajkokazmi, ktorých najali zamestnávateľia. Zasiahla polícia, ozvala sa strelba. Pobúrení robotníci zvolali na druhý deň protestné zhromaždenie. Situácia sa opakovala a na dlažbe zostalo niekoľko

mŕtvych demonštrantov.

O dva roky na to vyhlásil medzinárodný zjazd socialistov v Paríži na pamiatku obetí chicagských udalostí 1. máj za celosvetový Sviatok práce.

Prvého mája 1890 sa už mohutne demonštrovalo vo všetkých európskych veľkomestách. V nasledujúcich rokoch využívali niektoré socialistické strany 1. máj na **presadzovanie nielen ekonomických či sociálnych, ale aj politických požiadaviek ľudí práce** - prioritou bolo uzákonenie všeobecného volebného práva a zhromažďovacieho práva. Z tohto dôvodu ministri vnútra európskych štátov akcie ohlasované na 1. mája často zakazovali alebo povolili len zhromaždenie. Zamestnanci tovární, ktoré vlastnil štát, sa však 1. mája nesmeli zúčastniť ani na zhromaždeniach.

V roku 1919 bol 1. máj vyhlásený za štátny sviatok

prvej Československej republiky. A hoci zákon explicitne nestanovil, že bude aj dňom pracovného pokoja, v skutočnosti sa tak dialo. Nová právna úprava štátnych sviatkov a pamätných dní z roku 1925 charakterizovala 1. máj ako „symbol sociálneho pokroku“. Sviatok práce začala neskôr oslavovať aj **cirkev**. Tá ho **od roku 1955 zasvätila svätému Jozefovi robotníkov, patrónovi pracujúcich.**

Prvomájové oslavy

Tí, ktorí ste skôr narodení, si ešte dobre pamätáte účasť v štátnom organizovaných sprievodoch a manifestáciách s alegorickými vozmi a dlhými politickými prejavmi, ale aj ľudové zábavy a majálesy, kde sa na politiku zabudlo. Moc, akákoľvek, mala vždy tendenciu prisvojiť si a využiť pre seba symboliku, ktorej nositeľom bol ľud - pracujúce masy. Chvalabohu - prežilo to podstat-

né – máj ostal pre väčšinu z nás najmä sviatkom jari, prírody, práce obyčajného človeka a časom lásky.

Máj poznačený pandémiou

Bohužiaľ, tento rok sme si 1. máj – sviatok jari, ani 1. máj – sviatok práce, kolektívne neodžili. Tieň pandémie COVID – 19 a opatrenia s ňou spojené nám to nedovolili. Napriek tomu nám ponúkol veľa energie z rozkvitnutej prírody a krásy okolo seba, veľa romantických chvíľ, na ktoré sme možno doteraz nemali dostatok času a vôbec – **máj je krásny mesiac, ktorý sme si aj v týchto ťažkých a neprajných časoch mohli užiť!**

Verme, že v budúcom roku si tradičné oslavy a s ním spojený deň pracovného volha dvojnásobne doprajeme.

Ing. Ján Hargaš, PhD., MBA

Moravské Lieskové si pripomenulo svojich hrdinov

Tohtoročné významné medzníky súvisiace s ukončením II. svetovej vojny, medzi ktoré patria aj udalosti priamo sa dotýkajúce oslobodenia obce Moravské Lieskové, si jej obyvatelia pripomenuli v tieni pandémie COVID-19.

Napriek zložitej situácii, ktorej hlavným atribútom sú zdravotné riziká a spoločenské obmedzenia, nezabudli sme na **11. apríl roku 1945**, kedy našu obec oslobodili vojská **40. sovietskej armády pod velením generálplukovníka Žmačenka a 4. rumunskej armády**, ktorej velil **generál Nicolas Dascalescu**.

Nezabudli sme ani na tých, ktorí sa aktívne zapojili do protinacistického partizánskeho odboja, na tých, ktorí dobrovoľne, na základe svojho presvedčenia a morálky, odišli na stredné Slovensko,

aby sa tu, v centre odporu proti okupantom, zapojili do SNP. Nezabudli sme na jednotlivcov spomedzi nás i celé rodiny, ktoré nezištne pomáhali ilegálnemu odboju na moravsko-slovenskom pomedzí.

V konečnom dôsledku sme nezabudli ani na nevinné obete nacistov, Lieskovanov, ktorí sa v posledných dňoch druhej svetovej vojny stali rukojemníkmi zdecimovaných nemeckých jednotiek. Ich smrť sa nám aj po toľ-

kých desaťročiach javí ako absurdná a zbytočná.

Rozhlasové vysielanie

Sviatočný príhovor, podfarbený tónmi klasickej hudby, odvysielal pre miestnych obyvateľov obecný rozhlas. Zazneli v ňom historické fakty, mená hrdinov a obetí vojny, spomenuté boli zločinné udalosti, ale osobitne boli vyjadrené slová vďaky, uznania a záväzku do budúcnosti. V mene všetkých vzdalo svoj hold hrdinom

a obetiam vojny obecné zastupiteľstvo i starosta obce. Vzdali hold tým, ktorí za našu slobodu položili svoje životy a na cintorínoch „**spia svoj večný sen**“.

Kladenie vencov

Následne zvolení zástupcovia obce a ZO SZPB položili pietne vence k pamätným tabuliam i k pomníku. Najskôr si uctili pamiatku pred budovou obecného úradu, kde má svoje čestné miesto i mramorová doska s menom rodáka z Moravského Lieskového, **kpt. Juraja Adamoviča**, veliteľa legendárneho partizánskeho oddielu Rázus. Potom sa presunuli k budove spojenej školy, kde je umiestnená spomienková tabuľa padlého sovietskeho vojaka ČA **poručíka Nikolaja Nikolajeviča Smirnova** (v civilnom živote učiteľa) a tiež

HISTÓRIA

na miesto jeho posledného boja za našu slobodu v miestnej časti Šance.

Tichá spomienka zástupcov patrila im a všetkým ich spolubojovníkom, ktorých životy i smrť sú zviazané s regiónom a obcou Moravské Lieskové.

Moravské Lieskové má dlhú a hrdú históriu, na ktorú môžu byť domáci oprávnené pyšní. Má osobnosti, ktoré sa tu narodili, pôsobili a zapísali sa do dejín nielen Lieskovanov, ale aj dejín národa. Miestni si vedeli vážiť

výnimočných, čestných, odvažných. Oni sami vedeli, čo je ich ľudskou a občianskou povinnosťou v náročných historických obdobiach, keď sa takpovediac lámali dejiny a išlo o všetko.

Posolstvo pre ďalšie generácie

Tak teda **nezabúdajme a odovzdávajme odkaz hrdinov protinacistického odboja ďalej**, aby myšlienka národnej svojbytnosti, mierového spoluzitia, slobody a európskych civilizačných

hodnôt nás vždy spájala a nie rozdeľovala. Zaslúži si to staršia i stredná generácia, zaslúžia si to obeť II. svetovej vojny, ale pred-

všetkým si to zaslúži mladá generácia, ktorej patrí zodpovedná budúcnosť!

Ing. Ján Hargaš, PhD., MBA

JURAJ PASTOREK - SMRŤ NA SKLONKU VOJNY

Narodil sa **8. mája 1914 v Moravskom Lieskovom** na kopaniciach v osade U Pastorkov rodičom Jurajovi Pastorkovi a Kataríne, rodenej Mizerákovej, ako najmladší syn z ich siedmich potomkov. Rodičia vlastnili pomerne **veľké gazdovstvo** - chovali hospodárske zvieratá a obrábali rozsiahle poľia i lúky. Roboty bolo neúrekom, mali sa všetci poriadne čo obracať, každá zdravá ruka sa zišla. Jurka však roľníčenie veľmi nelákalo. Oveľa radšej prejavoval svoj **obchodný talent** a chodil do Nového Mesta nad Váhom na trh predávať domáce vajčka, maslo, tvaroh...

Zajatie a útek

S cieľom vybudovania opevnení pozdĺž severovýchodných hraníc Slovenska a prípravou na spoločnú bojovú činnosť s jednotkami Wehrmachtu proti postupujúcej

Červenej armáde sa na jar 1944 sformovala vo vytýčenom operačnom pásme *Východoslovenská armáda* (veliteľ gen. II. tr. Augustín Malár pochádzajúci zo Starej Turej). V tejto súvislosti J. Pastorka ako strelníka v zálohe spolu s viacerými mužmi z našej obce od apríla 1944 prezentovali do činnnej služby na čas potreby a premiestnili na východ štátu k *Pešiemu pluku 1*. Práve jeho prápor dostal za úlohu strážiť pred zničením, partizánmi nachádzajúcimi sa v miestnych lesoch, železničnú trať v úseku Hanušovce nad Topľou – Vranov nad Topľou. Jedna z jeho peších rôt, príslušníkom ktorej bol J. Pastorek, **strážila najdlhší železničný viadukt v strednej Európe v Hanušovciach nad Topľou**. Tam sa Jurajovi spolu s kamarátmi napokon podarilo **dezertovať k partizánskej brigáde Čapajev**, náčelníkom štábu ktorej bol bývalý npor. let. Ľudovít Kukorelli. Koncom augusta 1944 sa tak už v radoch partizánov paradoxne podieľali na poškodení práve viaduktu, ktorý predtým mali chrániť.

Počas jednej z partizánskych akcií ich však **chytili Nemci a uväznili**. Na železničnej stanici v Poprade ich naložili do nákladných vagónov, ktoré cez maďarské územie smerovali do zajateckého tábora v Rakúsku. Neďaleko Bratisla-

vy (v železničnej stanici vo Vajnoroch) vlak zastal. Slovenskí železničiari využili situáciu, otvorili dvere vagónu a umožnili zajatcom útek. **Zachránili im životy, aj keď pritom riskovali svoje vlastné**. Zajatci vyskočili do ešte nezobratej kukurice, ktorá sa nachádzala pri trati. Cestou **Juraj Pastorek našiel revolver**. Veľmi sa mu potešil. Podľa slov kamaráta Juraja Buša túto zbraň celou cestou *opatroval ako bábätko*. Netušil, že neskôr sa mu práve ona stane osudnou a pripraví ho o život. Napokon sa spolu s ďalšími tromi lieskovskými rodákmi - **Jurajom Bušom z Brestového** (1913), **Jurajom Dudíkom z Popelkách mlynov** (1914) a **Martinom Kulichom** (1923) vrátili značne zbadačení do Moravského Lieskového.

Pobyt v horách

Juraj sa doma dlho nezdržal. Po zotavení zo zajatia a náročného útoku sa opäť zapojil do protifašistického odboja. Stal sa **členom partizánskeho oddielu Hurban** (veliteľ Miloš Uher) **2. Stalínovej brigády** (od druhej polovice októbra 1944 veliteľ Jozef Brunovský) pôsobiacom v kraji pod Veľkou Javorinou (základňu mal na kopaniciach *U Kopcov a U Haruštákov*).

Po krvavej zrážke 27. februára 1945 so špeciálnou protipartizánskou jednot-

kou Obrannou skupinou (nem. Abwehrgruppe) 218 s krycím názvom *Plesnivec* (nem. Edelweiss) vedenou SS-Sturmbannführerom grófom Erwinom Thun von Hohensteinom v osade Cetuna (údajne išlo o zradu a následne pripravenú pascu), v ktorej položili svoje životy M. Uher, jeho zástupca Anton Jakubík a ďalší partizáni, sa rozhodol pre návrat do rodného domu. Jurajovho brata Štefana však desila predstava, že ho v Moravskom Lieskovom objavia nemecké hliadky a všetkých obyvateľov obce za to popraví. Práve z obáv o bezpečnosť celej rodiny, ako aj ostatných dedičanov prosil syna, aby sa šiel ukryť na bezpečné miesto, kde ho hľadať nebudú.

Útočisko Jurajovi poskytol Martin Mizerák (Veľký) bývajúci s manželkou Máriou na samote pod lesom v **osade U Mizerákov**. Avšak jedného dňa sa stalo to, s čím nikto zrejme vôbec nerátal. Nemci sa približovali hore čistinou k domu. Našťastie ich Mizerákovci zavčasu zazreli. Juraj pohotovo zareagoval a rýchle sa schoval do komory za dvere. Jeden z vojakov síce nazrel aj tam, no za dverami ho nezbadal. Po neúspešnej prehliadke obydla sa hliadka vzdialila. Uvedomil si, že tam už viac zostať nemôže, tak **sa vybral do osady U Zlatých**. Cestou ho však Nemci za-

HISTÓRIA

Juraj Pastorek (vpravo) s rodinou

držali. **Nanešťastie mal pri sebe zbraň, ktorú našiel počas úteku z vlaku.** Postačila ako dôkaz, že patrí k partizánom.

Osudné zranenie

Juraja Nemci dovliekli až dole neďaleko hlavnej cesty do dvora k **Švančarovcom v osade Dolina**

nad Plevovcom. A práve tam ho v utorok **12. apríla 1945** nemecký vojak strelil **Jurajovým revolverom** priamo do chrbta. Krčmár **Štefan Pastorek** vtedy hrabal neďaleko lúky. Keď zistil, k akej udalosti tam došlo, bežal tragickú správu zvestovať jeho rodine. Okamžite tam pribehla Jurajova sestra Eva. Brata našla ležať na násype ťažko raneného, v kaluži krvi. No nemeckí vojaci jej vôbec nedovolili sa k nemu priblížiť, prípadne mu pomôcť. Nesmela mu ani len vodu podať.

V ten istý deň **sa k Drietomskému mostu približovali sovietski vojaci.** Nemci

začuli ich strelbu a dali sa okamžite na ústup. Nešťastní Pastorkovci si požičali voz od Jána Černého, na ktorý naložili zraneného syna a ponáhľali sa s ním do nemocnice v Novom Meste nad Váhom. Neúprosný čas však hral proti nim. **Na schodoch nemocničnej budovy Juraj podľahol následkom ťažkého zranenia.** Na samom sklonku vojny tak vyhasol jeho ešte mladý život. Svoj večný sen sníva na cintoríne v Moravskom Lieskovom.

Spomienky Jurajovej netere Libuše Margetinovej, rod. Pastorkovej, spracovala Ľubica Kusendová

LIESKOVSKÉ KOPANICE V ČASE OSLOBODENIA

Spomienky na tých, ktorí položili životy za našu budúcnosť

V apríli 2020 uplynulo **75 rokov** od oslobodenia našej obce. O udalostiach týchto dní viem z rozprávania našich rodičov.

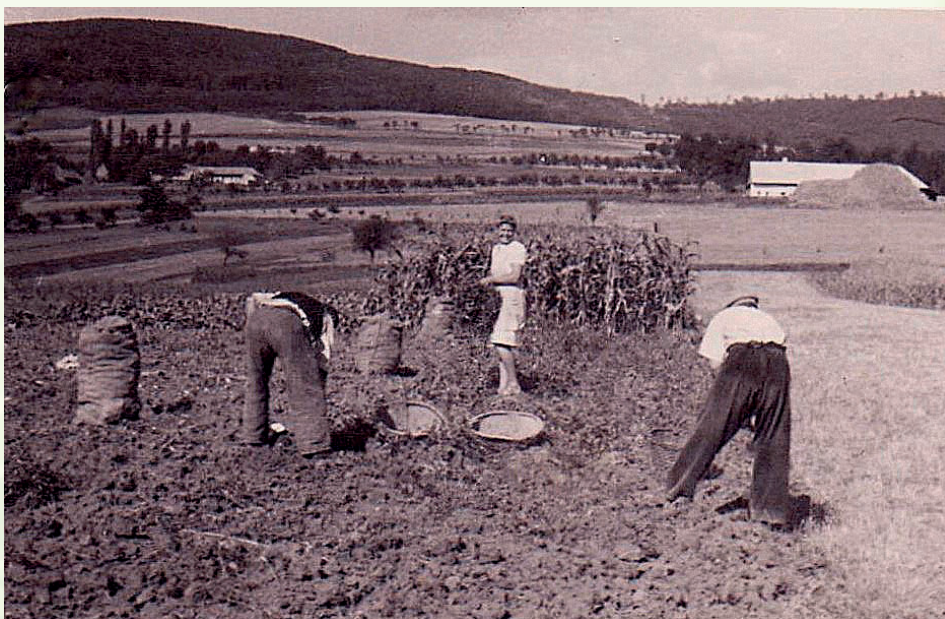
Nová hora sa stala útočiskom

Keď už bolo zrejmé, že front sa blíži k našej dedine, **ľudia na kopaniciach sa pripravovali na to, aby si zachránili vlastné životy.** Ženy z osady **U Paulínov** spolu s deťmi odišli zo svojich domovov. Muži im pomohli odnieť jedlo a veci potrebné na prežitie do lesov **Novej hory.** Predpokladali, že tam budú v bezpečí.

Osloboditeľské vojská postúpili na kopanice

Chlapi sa vrátili domov, aby strážili svoj majetok. To už **nemecké vojská ustupovali po doline smerom na Šance a Květnú,** kde zaujali bojové postavenie. Po nich sa presúvali **rumunskí vojaci a vojská Červenej armády, ktoré sa usídlili na Plevovci v osade U Zlatých.** Hneď pri prvej prestrelke začal **horieť Bergrov salaš,** z ktorého zostala len kopa popola. Boje pokračovali a po ďalších strelách **začala horieť naša chalupa.** Šťastie, že otec zostal doma a s pomocou susedov sa mu podarilo oheň zhasiť. Stálo ich to veľa námahy a zažili veľa strachu o svoje životy, lebo okolo nich sa strieľalo. Zhorela časť strechy, ale dom zostal obývateľný. Po rokoch, keď sa naša chalupa opravovala, sme videli obhorené hrady.

Aj **ženy v lese boli vystavené veľkému stresu, pretože plač detí prilákal**

Bergrov salaš vpravo v pozadí

vojakov, ktorí utekali cez lesy ďalej od bojov. Mali však šťastie, nechali ich na pokoji. Ubezpečili ich, že tadiaľ určite front nebude pokračovať. Odporučili im, aby tam zostali až do konca bojov. Keď po pár dňoch strelba utíchla a boj sa presunul ďalej na Moravu, ženy s deťmi sa vrátili domov. Prežili všetci.

Obete na ľudských životoch

Počas týchto bojov padlo veľa sovietskych, rumunských aj nemeckých vojakov. Medzi nimi aj poručík **Nikolaj Nikolajevič Smirnov,** meno ktorého niesla určitý čas aj naša škola. Jeho **pamätník stojí dodnes v osade U Zemanov** na lúke, neďaleko ktorej ho

zastrelili. Ako deti sme k nemu nosili kvety. Miestni obyvatelia sa stále oň starajú.

Všetci vojaci, ktorí v týchto miestach padli, boli postupne pochovaní na cintorínoch v našej doline aj v Novom Meste nad Váhom. Po vojne ich exhumovali a previezli – ruských vojakov na Slavín do Bratislavy a rumunských do Zvolena.

Nezabúdajme na tých, ktorí položili svoje životy za to, že sme mohli 75 rokov žiť a vychovávať naše deti v mieri a pokoji.

Patrí im naša veľká vďaka a úcta.

Božena Uhríková

HISTÓRIA

Ako sa žilo na moravsko-slovenskom pomedzí Hranice počas 2. svetovej vojny

Dnes, v 21. storočí, keď sme si už zvykli na absolútnu slobodu, nás zrazu znenazdajky zaskočilo uzavretie hraníc. V súvislosti s pandémiou COVID-19 sme sa takpovediac vrátili späť v čase. Naposledy sme takéto niečo zažili v časoch Slovenskej republiky a Protektorátu Čechy a Morava. Podme si zaspomínať spoločne so Silvestrom Zámečníkom.

14. marca 1939 vznikla Slovenská republika. Hraničné územie bolo v časoch 2. svetovej vojny od Váhu až po Strání. Detaily poznám z rozprávania svojho strýka Pavla Révaya (1926). On bol vtedy mladík, pracujúci v Květnej, podobne ako väčšina ľudí z kopaníc. Na pohraničnom území Nemci vytvorili colnice. Tá slovenská bola pri niekdajšom hostinci, popri ktorom viedla cesta krížom do hôr. V súčasnosti tam bývajú Búlikovci.

Nevyhnutný „výmenný obchod“

Na Slovensku bolo dosť potravín i cigariet, ale chýbali priemyselné výrobky. V Čechách zase naopak, tam mali potraviny len na lístky, ale vedeli zabezpečiť mnohé praktické veci do domácnosti. Čiže pašovanie na oboch stranách bolo nevyhnutné. Hoci zaň hrozil peňažný trest.

Triky pri pašovaní

Zelenina sa mohla cez hranice prenášať bez problémov. **Mäso či cigarety** však už nie. Preto si ľudia pomáhali rôznymi trikmi. Strýko raz tak niesol pod košelou zemiaky. Colník ho zastavil a spýtal sa: „Čo to nesieš?“

„Zemiaky.“

„Ukáži!“

No on si vyhrnul košelu tak, že mu všetky popadali na zem. Colník bol znechutený a vynadal mu do nešikovných somárov. A strýko si hneď na druhý deň takýmto spôsobom zabalil spolu so zemiakmi cigarety. Na výzvu colníka, čo to nesie, zareagoval podobne ako deň predtým:

„Zemiaky. Mám ukázať?“

„Nie, bež, ty somár.“

Ďalší raz, keď ho takto colník načapal, ako si na slovenskej strane kupuje zo dvesto cigariet, zastavil ho a hovorí mu: „Daj mi sem tie cigarety!“

„Nedám. Čo by mi otec povedal, keby som mu tolké cigarety spreneveril?“

„Ved' tvoj otec nefajčí.“

„Čo by nefajčil. Aj ja si s ním občas dám.“

„Hovorím ti ešte raz, daj mi tie cigarety, lebo uvidíš, čo sa ti ujde.“

„Nedám. Ak mi ich vezmete, poviem Martinovi, že mu chodíte za ženou.“

A už si veselo niesol cigarety. Vedel, že sa mu nič nestane. Lebo on poznal všetko, čo sa kde „šustlo“. Aj medzi colníkmi.

Okrem toho sa veľa **pašovala pálenka**, napríklad v rôznych obedároch či kanviciach, spolu s inými potravinami. Problémom bolo už len to, ak sa im colník rozhodol obsah zamiešať. Ďalej sa tiež **prevádzali kone cez hranice**, keďže ich bol počas vojny nedostatok.

Kontrola písomnosti

Slovenskí colníci kontrolovali skôr potraviny a cigarety. Nemeckí boli zase zameraní na písomnosti a dokumenty. Strýka raz vyzval colník: „Vyzuj si topánku.“

Strýko čiahol do tej, kde mal ukrytý háklivý dopis.

„Nie, tú druhú.“

Na čo si strýko s uľahčením vydýchol. Vedel, prečo čiahol na tú pravú. On mal úžasné reakcie, predpoklady aj šťastie. Táto kombinácia ho mnohokrát zachránila.

Kontrola ľudí, dochádzajúcich do práce

Títo ľudia boli povinní predkladať preukazy, tzv. **priepustky pre malý pohraničný styk** (nem. ausweis), ktoré ich oprávňovali prekonať hranice v oblasti oddelenia pohraničnej finančnej stráže. Každý deň museli zamestnanci, pracujúci najmä v Květnej, predkladať tieto priepustky a absolvovať rutinné kontroly.

Prečo sa v Květnej začali jesť psy?

Určite o tejto skutočnosti už počul každý z okolia. Niektorí sa pohoršujú. Kolujú o tom vtipy... Psy sa jedli z jedného dôvodu. Zamestnanci v sklárni trpeli kvôli prachovým časticiam **postihnutím priedušiek**. A na toto malo **blahodarné účinky práve psie sadlo**. Ak tam teda niekto pracoval zo dvadsať i tridsať rokov, nezriedka si doprial pečené zemiaky. So psím mäsom.

Vzdelávanie „bez hraníc“

Predtým, ako sa v Lieskovom postavili kamenné školy (1914), sa deti zo Šancov vzdelávali **v Květnej**. Tam sa učili aj **po česky, aj po nemecky**. To je vysvetlením toho, prečo potom toľko ľudí ovládalo nemčinu. Keď už sme mali školy aj na slovenskej strane hraníc, tam sa zase učilo len po maďarsky. Existovali **jednotriedka na Plevovci a dvojtriedka na Šancoch**, keďže tam bolo veľmi veľa detí. Zaujímavosťou je, že školy stavali robotníci z Talianska. K domajším si chodili po mlieko a potraviny. Len čo dokončili práce, dostali povolávací rozkaz. Začala sa prvá svetová vojna.

Hraničný priechod Moravské Lieskové - Strání počas uzatvorenia hraníc z dôvodu šírenia pandémie COVID-19

HISTÓRIA

Môj otec tak ešte dva roky chodil **do maďarskej školy**. Aj kedysi **vystrojili deti rôzne kúsky**, ale zase učiteľia sa s nimi nepárali. Otec raz tak vyrušoval kreslením karikatúry na hodine maďarčiny a učiteľka ho za to dala kľučať na stupienok za ňu. No čo jeho nenapadlo. Mal pri sebe pripínačky a tak jej zatiaľ popripínal sukňu o stoličku. Ona si ničoho nevšímala. Otec dal ostatným pokyn, aby vyrušovali a ona sa musela postaviť. Netrvalo dlho, vyskočila, že ich napomenie. Ale zostala len v spodnej bielizni a sukňa na stoličke. Otec potom dostal pekný výprask.

Šťastie a vynaliezavosť v časoch vojny
U nás v rodine sa obaja dedovia zachránili vďaka povolaniu i prefíkanosti. Jeden bol **kováč**, na fronte veľmi potrebný. Druhý v zajatí v Rusku, ale **vynašiel sa ako kuchár**. Prihlásil sa na prípravu jedál. Hoci nikdy v živote nevaril, vyšlo mu to. Z vojny sa podľa

starej mamy vrátil vypasený ako gúľok, čiže jeho risk sa oplatil. Nemal sa zle.

Tragická príhoda

Jedného večera mali Nemci dosť vypité. Stalo sa to v hostinci Štefana Búlika pri hranici. Bol tam i istý Mičo. **Stavili sa, že mu zostrelia tanier z hlavy**. Tak mu ho na ňu položili a vypálili. Trafili chlapa. Smrteľne. Zodpovedného potom chytro „upratali“. Za trest ho poslali na front do Ruska. Doplatil na svoju blbosť a opitú hlavu.

Naháňačka partizánov a Nemcov

Z obchodu U Macáka v blízkosti hraníc jedného dňa znenazdajky **výbehli dvaja partizáni**. Macák nelenil a okamžite to nahlásil do nemeckých kasární, ktoré sa nachádzali na českej strane na začiatku Květnéj. Asi **desaťti Nemci bleskove nasadli do auta** a o chvíľu tam dorazili. Partizáni utekali hore kopcom a skočili do hľbokej cesty.

OD VÁS

Odtiaľ začali strieľať smerom dole na prenasledovateľov, ktorí šli oproti nim. Mama práve vtedy okopávala pole nad Rehorovskými. Nachádzala sa presne v zornom poli strelby a nad ňou to len tak hvízдалo. Od strachu celá bez seba zaľahla rýchle na zem, obávala sa o svoj život. Nemci však prešli okolo nej bez toho, aby jej ublížili. Pokračovali ďalej a strieľali na partizánov. **Jedného usmrtili a druhému sa podarilo ujsť.**

Zamyslenie na záver

Tak dobre, ako je dnes, podľa pána Zámečníka, ešte nikdy nebolo. Zamyslime sa nad tým predtým, ako zase začneme hundrať. Takmer všetci máme prácu, vieme sami seba uživiť. Vážme si to. Žiadna vojna, násilie, bieda. Ale sloboda a neobmedzené množstvo možností.

Rozhovor so Silvestrom Zámečníkom spracovala Mgr. Monika Kusendová

Ked'korona vládla

*Prišlo to rýchlo, nečakane.
V rukaviciach máme skryté dlane.
A na tvárach nosíme rúška,
pre nás všetkých veľká skúška.*

*Prázdne sú školské lavice,
prázdne sú ihriská, ulice.
Veľká noc prešla v tichosti,
ostali sme doma v Božej milosti.*

*Počúvame našu vládu,
že sa nemáme báť hladu.
Sledujeme nám určený čas,
keď do obchodu vyrazíme zas.*

*V dlhom rade sa spoznávame,
veď dosť času na to máme.
Potláčame v sebe pocit hnevu,
nad rúškom sa nám len oči pousmejú.*

*Zízame na prázdne police,
kde je múka, kde sú kvasnice?
A tak bezradne klopíme zrak,
hádam sa rozplynie ten čierny mrak.*

*Je nám jedno, či sa blíži pekný muž,
veď už nepoužívame žiadny rúž.
Bez hudby a spevu
stužky na máji vo vetre vejú.*

*Čo je nové v školskom svete?
Veľa úloh na internete.
Únava doláhla na rodičov aj deti,
ešteže bez rúška slnko nám svieti.*

*Nedovoľte našim srdciam zívajť prázdnotou,
nech hrejú nás porozumením, dobrotou.
Pandémia, slovo tak časté,
všetkým vám želim, len k zdravým sa hláste.*

Text - ilustrácia: Blažena Kopúňová

Koronavírus COVID-19 a náš život

Nežiaľ nad tým, čo ti chýba, ale teš sa z toho, čo máš, lebo nevieš, dokedy to budeš mať. Ľudová múdrosť

Doba neustále napredovala

Generácia nás, seniorov, ktorí sme sa narodili po druhej svetovej vojne, zažila v živote toľko zmien, až sme si mysleli, že nás už nič neprekvapí. Za 75 rokov po vojne nastal obrovský pokrok vo všetkých oblastiach ekonomického a spoločenského života.

Napríklad v hudbe, keď naši rodičia počúvali dychovky, šansóny, cez Beatles, rokenrol až po pop. V tanci od poliek, valčíkov, cez charleston, twist až po dnešný štýl tanca „každý ako chce“.

V móde od krojov cez minisukne, viacfarebné vlasy až po roztrhané džínsy a iné výstrelky.

Najväčší rozvoj nastal v technike. Spomeniem len mobilné telefóny. V čase môjho detstva boli na kopaniciach dve verejné telefónne linky - na Bučkovci a na Šanoch. Dnes v tej malej krabičke, ktorú stále nosíme so sebou, nájdeme všetko, čo sa vo svete udialo a môžeme sa porozprávať aj s človekom, ktorý býva na druhom konci zemegule.

Nečakaný zlom

Tak som si myslela, že už sa nemôže udiť nič, čo by nás vyviedlo z miery v našom pomerne pokojnom živote. Stalo sa. Prekvapil nás zákerný vírus, ktorý nám úplne zmenil priority. Nielen, že v nás prebudil strach o naše zdravie, o zdravie našich detí a blízkych, ale nám zabránil stretávať sa s vnúčatami, s rodinou. Nedovolil nám pohybovať sa po krajine, schádzať sa s kamarátmi, cestovať. Nemohli sme ani nakupovať tak, ako sme boli zvyknutí. Museli sme sa chrániť, aby sme tu ešte nejaký čas mohli pobudnúť a tešiť sa zo života. Tie predchádzajúce zmeny nám život uľahčovali a spríjemňovali. Vírus COVID-19 nás vystrašil a dal nám príležitosť k tomu, aby sme prehodnotili, čo je pre nás v živote najdôležitejšie.

Kto nie je zdravý, ten nemá nič. J. J. Rousseau

Božena Uhríková

NÁVRAT OPATROVATEĽKY Z RAKÚSKA

Takto vyzerala povinná štátna karanténa a vytúžená cesta domov

Pracujem ako opatrovateľka v Rakúsku. Zo stredy 11. marca na štvrtok 12. marca 2020 som vycestovala zo Slovenska s tým vedomím, že po jedenástich dňoch sa opäť vrátim domov. No v piatok 13. marca 2020 došlo k uzatvoreniu hraníc. Netušila som, čo sa bude ďalej diať a ako sa bude situácia riešiť, kedy sa odtiaľ vôbec dostanem.

Nedobrovoľne som si predĺžila svoj pobyt v zahraničí. Po piatich týždňoch zotrvania v cudzine som smela pricestovať do svojej vlasti, nie však hneď do Moravského Lieskového, ale najskôr do povinnej štátnej karantény.

Hraničný priechod Berg

V piatok 17. apríla 2020 o 11.45 hod. som pricestovala na hraničný priechod Petržalka – Berg, kde som spoločne s ďalšími čakala na pridelenie karanténneho strediska. Nachádzal sa tu nafukovací stan s ležadlami a stolmi, kde sme sa mohli uchýliť. Keďže nám počasie prišlo, popoludnie sme radšej strávili vonku na lavičkách. Ako občerstvenie sme dostali croissant a minerálku. O 19.30 hod. prišlo pre nás auto a dozvedeli sme sa, že pôjdeme do karanténneho centra pri Ružomberku. Odchádzalo nás päť za doprovodu dvoch policajtov a na ďalšom hraničnom priechode Rajka k nám pristúpil ešte jeden kamionista.

Karanténne stredisko

O polnoci sme dorazili do hotela Granit na Smrekovici pri Ružomberku, ktorý sa nachádzal v horskom prostredí. Po jednom sme vystupovali z auta, dezinfikovali nám všetku batožinu a zapisovali potrebné údaje. Potom nás zaviedli do izieb. Dostala som spoločnú s ďalšou opatrovateľkou, ktorú som vôbec nepoznala. Zastarali za nami dvere a karanténa začala.

Ráno medzi 8.00 – 9.00 hod. vojaci položili raňajky na

stôl, umiestnený na chodbe, zabúchali na dvere a vzdialili sa. S rúškami na tvári sme vyšli z izby a vzali si jedlo. To isté sa opakovalo na obed okolo 12.00 – 13.00 hod. a večer v čase 17.30 – 18.30 hod.

Dostávali sme chutnú stravu, no vo veľkom množstve. Nedokázali sme toho toľko skonzumovať, keďže sme nemali pohyb. Žiadny chod sa nedal odhlásiť ani vrátiť, takže sme zvyšok museli vyhodiť. Vrecia s odpadom brali každé dva dni. Denne sme dostávali 1,5 l perlivej minerálky. Kávu sa nám podarilo vymodlikať aspoň k raňajkám. Na izbe sme si ju nemali ako pripraviť, maximálne zaliať horúcou vodou zo sprchy.

Dostali sme písomné pokyny ohľadom pobytu v karanténnom stredisku. Na chodbu sme smeli vyjsť s rúskom na tvári len ráno,

Výhľad z okna v karanténnom centre

na obed a večer po zaklopaní vojakov, vziať si odtiaľ zo stolíka pripravené jedlo a hneď sa vrátiť späť. V usmernení sa nachádzalo i upozornenie, aby sme na izbe udržiavali poriadok a čistotu. Ale ako? Nemali sme k dispozícii celkom nič na upratovanie – metlu, lopatku, handru... Keďže sme tam strávili celé dni

a noci, prach sa vrstvil. Navyše, spolubývajúca trpela alergiou a prach ju veľmi dráždil. Nuž sme na jeho odstránenie využívali servítky. V izbe bez balkóna sa nachádzali dve postele, skriňa, jeden písací stolík, jedna stolička, televízor, sprchovací kút s WC. **Signál na mobil sme chytali len v otvorenom okne.** Mali sme problém kontaktovať sa so svojou rodinou. Ráno sme vstali, naraňajkovali sa a **celý deň pred nami bez toho, aby sme ho mali čím vyplniť.** Lahnúť na posteľ a pozeráť televíziu či do plafónu? Alebo von z okna? Lúštiť krížovky a sudoku? Pre spestrenie denného programu sme si vymýšľali hlavy a spravili pekné účesy. Nech dobre vyzeráme zatvorené na izbe! Ešteže sme boli dve a mohli sa aspoň porozprávať.

V sobotu a nedeľu nám z recepcie neodpovedali ani na maily, ktoré boli jedinou možnosťou komunikácie. Zažili sme **strašný pocit bezmocnosti**, nedokázali sme získať **žiadne informácie o tom, čo nás čaká ďalej.** Netušili sme ani to, kedy nás otestujú.

Až v utorok 21. apríla sme dostali mail z recepcie, v ktorom nám oznámili, že **testovanie sa uskutoční na 5. – 7. deň po našom príchode.** Našťastie sme sa ho dočkali už v stredu. Vykonať sa nalačno, takže sme nedostali raňajky. Absolvovali sme **výter z hrdla a nosa.** Z nosných dutín bol veľmi nepríjemný, tyčinka s tampónom na konci sa vsúva hlboko do nosnej dierky. Štípalo ma to a mala som pocit, že začnem z neho krváčať. Na druhý deň sme dostali na mail oznámenie o negatívnom výsledku. Zároveň zisťovali, kedy chceme odísť do domácej karantény, aby nám mohli nachystať potrebné doklady.

Vytúžený návrat domov Odvoz sme si museli zabezpečiť sami, nepatrilo to do kompetencie ministerstva vnútra. **Kamionista,**

ktorého sme brali cestou na hraničnom priechode Rajka, pochádzal z Bošian. Šiel sa ubytovať medzi prvými, netušili sme ani, ako sa volá, aké má telefónne číslo, na ktorej izbe sa nachádza. Keď vojaci po prinesení jedla zabúchali na dvere a vyšli sme, zostali sme čakať na chodbe a pozerali, v ktorých dverách sa objaví. Keď sme ho zazreli, kričali sme na neho, aby nám nadiktoval telefónne číslo, nech sa môžeme skontaktovať. Potom sme mu napísali SMS, že sme negatívne. Odpovedal, že i jemu testovanie dobre dopadlo. Chcel ísť hneď v ten deň domov, na izbe sa nachádzal sám, **týždeň samotky** mu úplne stačil. **Už mal zabezpečený odvoz, ponúkol sa, že môžeme ísť s ním.** Mal malú dcérku, ktorú musela manželka najskôr zaviest k rodičom a potom hneď vyrazila na Smrekovicu. Prišla až **okolo 20.00 hod.** Dovedy sme sa rýchle zbalili, vybavili nás i na recepcii. **Ubytovanie nám štát poskytol bezplatne, strava stála 13 € na deň.** Platbu sme mohli uskutočniť prostredníctvom platobnej karty alebo na požiadanie vystavili faktúru. Nedočkavo sme nastúpili do auta. **K hotelu viedla len poľná kamenistá cesta a nachádzal sa asi 9 km od najbližšej osady Podsuchá.** Pricestovali sme sem uprostred noci, za tmy sme aj odchádzali. Takže sme ani nevideli prostredie, v ktorom sme „dovolenkovali“. Bez auta sme sa nemali šancu odtiaľ dostať ani na autobus alebo vlak. Moju spolubývajúcu zaviezli až domov, keďže to mali cestou, a mňa aspoň do Novák. Tam sme na autobusovej stanici chvíľu čakali na moju dcéru, ktorá ma sem prišla autom vyzdvihnúť. Tak som sa **v stredu 22. apríla 2020 krátko pred polnocou konečne dočkala vytúženého návratu domov** po dlhých šiestich týždňoch.

Príbeh ZK spracovala Ľubica Kusendová

Leto – čas oddychu a relaxu

Čas ako stvorený na objavenie krás Biblie

Nastáva obdobie letných dovolení, ale aj čas, keď mnohí zostávajú zatažení každodennou prácou. Keď si urobíme prestávku v našich aktivitách, obzvlášť počas dovolení, často berieme do rúk knihu, ktorú chceme prečítať. Každý z nás potrebuje čas a priestor na zastavenie sa, na meditáciu, na pokoj... Vďaka Bohu je to tak! Táto potreba nám hovorí, že nie sme stvorení len pre prácu, ale aj pre myslenie, uvažovanie, alebo len jednoduché sledovanie – myslieť i srdcom – nejakého príbehu, s ktorým sa môžeme stotožniť, v istom zmysle „stratiť“ sa v ňom, aby sme sa potom

opäť našli, avšak obohatení. Mnoho z týchto kníh je akýmsi únikom z reality. Napriek tomu sa mnohí, najmä vtedy, keď majú umožnený dlhší čas na prestávku a relax, zamerajú aj na náročnejšie čítanie. Tu sa zrodil originálny návrh Benedikta XVI.: „Prečo neobjaviť niektoré z kníh Biblie, ktoré nie sú zvyčajne také známe? Alebo z ktorých sme začuli len nejaký ten úryvok počas liturgie, avšak nikdy sme ich neprečítali celé? Vskutku, mnohí kresťania nikdy nečítajú Bibliu a následne o nej majú len veľmi obmedzené a povrchné poznatky.“

Biblia je zbierkou kníh. Je akoby „malou bibliotékou“ – knižnicou, ako aj naznačuje jej meno. Mnohé z jej

kníh zostanú takmer nepoznané veľkej väčšine ľudí. Napríklad Kniha Tobáš - o rodine a manželstve, ďalej Kniha Ester - o sile modlitby, v ktorej židovská kráľovná s vierou a modlitbou zachráni svoj ľud od vyhubenia; alebo Kniha Rút - o Božej prozreteľnosti.

Tieto krátke knihy možno celé prečítať za hodinku. Trochu náročnejšie – avšak skutočné umelecké diela – sú napríklad Kniha Jób, ktorá čelí veľkému problému utrpenia nevinného človeka; Kniha Kazateľ, oslovujúca pre svoju prekvapujúcu modernosť, s ktorou sa zamýšľa nad zmyslom života a sveta; a potom Velpieseň – obdivuhodná symbolická báseň o ľudskej láske.

Benedikt XVI. upriamil pohľad aj na Nový zákon a zdô-

raznil, aké je „krásne prečítať zaradom celé Evanjelium, ako aj Skutky apoštolov, alebo niektorý z novozákonných listov“. Je skutočne veľmi užitočné, aby veriaci mali Bibliu na dosah ruky – počas letného obdobia alebo celkovo v okamihoch oddychu, aby ju mohli „nanovo oceňovať“, najmä tie menej známe časti.

Takto sa aj okamihy uvoľnenia môžu stať okrem kultúrneho obohatenia aj pokromom pre ducha, schopným oživovať poznanie o Bohu a dialógu s ním v modlitbe. Všetkým prajem príjemne a užitočne strávené chvíle oddychu počas letných dovolení a prázdnin. Čas dobrodružného objavovania prežitý s dobrým priateľom – Knihou kníh – Bibliou.

Eduard Lazo, farár

Socha svätého Jána Nepomuckého

Jednou z kultúrnych pamiatok našej obce je socha svätého Jána Nepomuckého, ktorá sa nachádza pri osvetovom dome. S príchodom jari, keď sa všetko okolo zelená a kvitne, nám pripadala trochu smutná. Tak sme sa jej okolie rozhodli oživiť novou farbou.

O tom, pri akej príležitosti bola socha v našej obci umiestnená, nie je možné nájsť v dostupných dokumentoch žiadne údaje. Vieme len to, že už dlhé roky stojí takmer uprostred našej dediny, pretože si ju pamätáme od detstva.

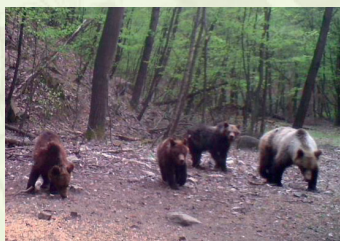
Pokiaľ by niekto z občanov staršej generácie niečo vedel o jej vzniku, boli by sme vďační, keby sa o svojich poznatkoch s nami podelil v Hlásniku. Myslím, že to zaujíma viacerých obyvateľov, ktorí budú vďační za priblíženie histórie tejto pamiatky.

BU, Foto ZDZ

Nebezpečná šelma alebo neškodný macko? Pod Novou horou

Na internetovej stránke našej obce sme sa dočítali o vzácnom turistovi v našich horách. Medveď hnedý (Ursus Arctos) zavítal do nášho kraja. Zapáchali sa mu dubové a bukové lesy v okolí Novej hory (627,7 m n. m.). Svedčí o tom nočný záber asi 200 kg samice z fotopasce zo dňa 11. mája 2020. Na snímke vidieť mohutnú stavbu tela, ktorá vzbudzuje rešpekt. V našom chotári našla domov nielen ona. Fotografia zo dňa 17. apríla 2020 zachytáva medvedicu s dvomi malými huňatými medvedíkmi a starším mláďatom. Skúmajú každý peň, kmeň i kameň. Kráčajú tichým lesom - nič ich nevyrušuje. Spokojne nasledujú matku, ktorá ich tri roky učí a vycho-

váva. Ak zazrieme šantivých macíkov, treba sa mať na pozore. Mamina iste nebude ďaleko.

Medveď hnedý

Táto najväčšia šelma na Slovensku dosahuje hmotnosť 100 – 350 kg, dorastá do dĺžky 2 – 3 m. Jeho potravu tvorí rastlinná i živočíšna zložka – tráva, byliny, maľiny, mravčie larvy, uhynuté zvieratá ... Tento plachý tvor sa napriek zdanlivej nemotornosti pohybuje veľmi rýchlo najmä pri útoku. Počas potuliek prírodou budme preto ostražití, všimajme si stopy a iné znaky prítomnosti medveda. Pri stretnutí s ním treba správne zhodnotiť situáciu. Musíme poznať pravidlá pohybu na horách. Jedno z hlavných odporúčaní znie - **nejst do hôr sám**, ale vo dvojici, oznámiť blízkej oso-

be plánovanú trasu a predpokladaný čas návratu.

Príroda je jeho domovom

Pre medveda platia tvrdé zákony prežitia – získať pre seba dostatok potravy, ochrániť a zachovať potomstvo, brániť svoje teritórium. Tvorí neoddeliteľnú súčasť prírody. Počet medvedov na Slovensku sa zvyšuje, zároveň stúpa i návštevnosť ľudí v horách. Naučme sa spolunažívať s divoko žijúcimi zvieratami.

Pokiaľ žiješ v súlade s prírodou, nikdy nebudeš chudobný; pokiaľ žiješ podľa mienky ľudí, nikdy nebudeš bohatý. (Lucius Annaeus Seneca)

text ZDZ, foto POS Háj

Stravovanie počas letných dní

Obdobie leta nám so sebou prináša nielen krásne slnečné počasie, rozkvitnuté farebné kvety, spev vtákov, dlhé svetlé dni ale aj nekonečné množstvo pohybových možností, či pestrý stravovací jedálniček. Sezónne ovocie či zelenina sú skvelým variantom ľahšieho stravovania, s nižšou energetickou hodnotou, ktoré je najdôležitejšie práve v tomto letnom období.

Počas týchto mesiacov by sme hlavne nemali zabúdať na **dostatok tekutín**. Veľa ľudí si začína uvedomovať deficit vody, až keď smäd samotný pociťuje. Tak, ako je naše telo od malička nastavené na určité reakcie, tak aj k príjmu tekutín dochádza, až keď nás bolí hlava, keď je nám nevoľno alebo sa s nami niečo deje. Potíme sa viac, hýbeme sa, staráme sa o záhradu či chodíme na prechádzky.

Tri litre čistej neperlivej vody, bylinkové alebo ovocné čaje, minerálne vody, šťavy či iné nealkoholické nápoje náš organizmus jednoducho potrebuje. Treba využiť letnú sezónu a obvyčajnú pitnú vodu obohatiť napríklad

mätou, citrónom, kúskami ovocia či ľahším sirupom.

Veľa ovocia či zeleniny nám s príjmom tekutín pomáha. Okrem toho, že majú veľký obsah vitamínov, minerálov, vlákniny či enzýmov, obsahujú aj určité množstvo vody. So slnečným žiarením, či už priamym opalovaním alebo len pohybom na slnku, sa spotrebúvajú aj antioxidanty v našom tele. Tie by sme mali následne doplniť stravou bohatou na vitamíny A (paradajky, mrkva, maliny,...), C (jahody, citrusy, ríbezle,...) a E (orechy, paprika, tuky a oleje,...).

Čo odporučiť v lete?

1. **Melón** – hydratuje a osviežuje, má veľa vitamínov a pritom málo kalórií.

2. **Jahody** – majú vysoké hodnoty antioxidantov, vitamínov, minerálov. Pomáhajú cievnemu systému, zdravému srdiečku, upravujú hladinu cukru v krvi.

3. **Čučoriedky** – obsahujú vitamín A, C, E, B1, B2, veľa železa, vápnika ale aj kyseliny listovej. Sú veľmi vhodným ovocím pre diabetikov, mierne znižujú hladinu cukru v krvi.

4. **Čerešne, maliny, černice** – obsahujú veľa antioxidantov, majú málo cukru a blahodarné účinky na náš organizmus.

5. **Marhule** – obsahujú veľa draslíka, vitamínu C, A a beta-karoténu. Sú ideálne pre chudokrvné osoby vďaka obsahu medi a kyseliny listovej.

6. **Broskyne** – bohaté na vitamín C, sú výborným antistresovým ovocím, odvodňujú a urýchľujú pohyb v črevách, uvoľňujú zápchu.

7. **Hrach** – obsahuje veľa proteínov, cukrov a tiež vlákniny.

8. **Paradajky** – veľký obsah vitamínov, posilňujú srdce, znižujú stres, spevňujú vnútornú štruktúru buniek, zrak.

9. **Uhorky** – pomáhajú odplavovať nebezpečné toxíny z tela, keďže obsahujú až 96% vody. A tiež znižujú hladinu kyseliny močovej a tým pomáhajú s problémami so štítnou žľazou.

10. **Cukety** – priaznivo pôsobia na srdce, ľadviny a trávenie.

Leto plné aktivity

V tomto období **uprednostnite dusenie či varenie** pred vyprážaním. Popoludňajšie či večerné posedenia

sú už v plnom prúde a verím tomu, že sa v každej domácnosti minimálne raz týždenne opeká a griluje. Vôňa pečenej slaninky, klobásy či ražníčiky, hm...kto by jej odolal? Všetko sa dá, ale s mierou. Aj taká ryba na grile či opekaná zelenina nie sú zlými variantmi. Využite opäť niečo zo záhrady – cukety, baklažány, papriku, paradajky.... Spolu s korením dotvoríte hotový zdravý pokrm.

Ako vyslovil Hippokratés „Ludské telo je chrám“, treba sa oň starať s najväčšou pozornosťou a dbať na jeho funkčnosť. Aby nám zdravie slúžilo, netreba pozeráť len na stravovanie, ale aj na pohyb, ktorý je neodmysliteľnou súčasťou tohto chrámu. Využite slnečné a teplé počasie na kúpanie, prechádzky či turistiku. Aktívny pohyb v záhrade, pletie buriny, kosenie trávnych porastov či len údržba záhrady nášmu telu veľmi prospieva. Už len samotný pohyb na slnku a čerstvom vzduchu je v dnešnej uponáhľanej dobe veľmi dôležitý.

Hýbte sa tak často, ako to ide a poďakujú sa vám nielen vaše kĺby, srdce, mozog ale aj duša. Silvia

Ing. Ján Magál, CSc. - spomienky na rok 1968

Ako sa zachoval v zložitej situácii pri plnení príkazov Čestný občan obce Moravské Lieskové ležiace v Podjavorinskom kraji, pán Ing. Ján Magál, CSc., žijúci dnes v Ružinovskom domove seniorov v Bratislave, pri vstupe cudzích vojsk na územie ČSSR v auguste 1968.

Keď vstúpili na naše územie cudzie vojská v tejto neočakávanej situácii sa hľadala najvhodnejšia osobnosť, ktorá by zabezpečila riadenie plynulého zásobovania všetkých obyvateľov na území celej Československej republiky. Bolo potrebné, aby to bol dostatočne odborne zdatný a tiež národne a vlastenecky orientovaný potravinár.

Typ padol na pána Jána Magála známeho v celom Československu, nakoľko pôsobil v tomto čase okrem iného aj ako predseda redakčnej rady časopisu Výživa a zdravie a tiež v redakčnej rade pražského časopisu Prumysl a výživa.

Úloha bola označená ako vlastenecká. Po súhlase riaditeľov potravinárskych podnikov v celom Českoslo-

vensku prišiel rozkaz, ktorý bolo treba ihneď splniť. Nepomohli žiadne výhovorky na rodinné a osobné dôvody. Bolo požadované urýchlene sa do troch hodín presťahovať do Prahy do národného podniku Spojené lihovary, Praha II.

Pán Ján Magál si mohol so sebou vziať dvoch spolupracovníkov, boli to pán Ilčík a pani Zajíčková.

Všetky potravinárske podniky mali informáciu o tomto rozhodnutí s povinnosťou byť nápomocné pri plnení požadovaných úloh.

Situácia bola zložitá, doba bola náročná a hektická, ale poslušnosť všetkých účastníkov bola mimoriadne ochotná. Dôležité bolo, aby obyvatelia Československa a prichádzajúci cudzí vojaci mali v nasledujúcich dňoch dostatok čerstvého chleba a pečiva.

Táto požiadavka bola splnená i vďaka disciplinovanosti pracovníkov pekárni, mlynov, droždiarni, solivarov a iných.

I keď cudzie vojská, po týždni riadiacej práce v Prahe, z nášho územia neodišli a nasledovali dlhé vyjednávania pre-

zidenta generála Ludvíka Svobodu, občan z Podjavoriny, pán Ján Magál, (dnes už skoro 98 ročný) bol zapojený do riešenia zložitej hektickej situácie, ktorá vznikla nečakaným príchodom cudzích vojsk na naše územie.

Táto skutočnosť spred 52 rokov je len časťou z bohatého života pána Jána Magála, ktorý bol v zložitej situácii pripravený prevziať zodpovednosť pri plnení veľmi dôležitých úloh a svojím podielom významne prispieť do celospoločenského diania.

A to tiež svedčí o tom, že dnešní dochodcovia počas svojho života boli a aj sú nespočetne veľa razy postavení do neočakávaných, ťažkých a hektických situácií ako bola II. svetová vojna, Slovenské národné povstanie, vstup cudzích vojsk na naše územie a podobne.

Podľa rozprávania a za použitia dostupných materiálov spracovala Elena Hajtmanová, členka Klubu podjavorinských rodákov v Bratislave, pochádzajúca z povstaleckej obce Lubina.

V Bratislave, dňa 30.máj 2020

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Spoločenská rubrika - obdobie 4 - 6/2020

Odišli spomedzi nás ...

Štefan Drobný – 69	Viliam Dedík – 63
František Mašek – 84	Irena Kukučková – 86
Ivan Bako – 74	Alena Prostředná – 56
Nina Jurák – 53	Marián Benovič – 40
Jozef Sahaj – 95	Ľudmila Revayová – 71

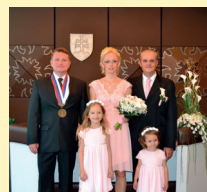
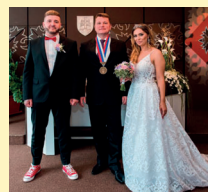
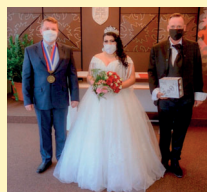
Noví občiankovia

Teodor Šíma	Nikol Sadloňová
Viliam Frenko	Jakub Kukuča
Michal Mitana	

Spoločné „ÁNO“ si vyslovili

Andrej Švehla – Lucia Pušková	Roman Vychlopen – Monika Kršáková	Ján Duhár – Katarína Breznická

Životné jubileá – 4 - 6/2020

70 rokov

Anton Tomášik
Jaroslav Miklánek
Pavel Dedík
Slávka Tupá
Jolana Cígnová
Paulína Podhradská

75 rokov

Anton Špalek
Pavol Eckert, Ing.
Milan Kozák
Peter Kubica

80 rokov

Emília Kucková
Anna Dedíková

85 rokov

Anna Černá

90 rokov

Emília Kulichová

92 rokov

Jozef Kaššovic

SPOMIENKY

*Odišiel si tíško
ako odlietajú vtáci na zimu.
Odišiel si v jedno nedelňé ráno.
Ani si nám nestihol povedať:
„Zbohom, ja už neprídem!“*
Dňa 8. júla 2020 sme si pripomenuli druhé vý-
ročie, čo nás navždy opustil **Bohumil Blanár**.
Smútiaca rodina.

*Odišiel si tíško ako odchádza deň
a v našich srdciach zostáva spomienka len.*
Dňa 19. júna 2020 uplynul rok, čo nás na-
vždy opustil manžel, otec, starý, prastarý
a praprastarý otec **Augustín Podolan**.
S láskou spomína smútiaca rodina.

*Spíš tíško, bolesť už necítiš,
v našich srdciach budeš stále žiť.*
Pripomíname si prvé výročie úmrtia drahe-
ho manžela, otca, dedka **Karola Cígnu**, ktorý
nás dňa 2. augusta 2019 navždy opustil.
Venujme mu všetci tichú spomienku.
Smútiaca rodina.

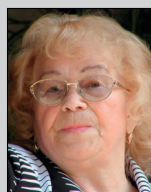

*Keby sa dalo zavolať do neba,
povedať ako smutno je bez teba.
Keby sa dalo vrátiť čas,
pohladiť, počuť tvoj hlas,
stretnúť sa s tebou zas.*
Dňa 28. mája 2020 sme si pripomenuli pia-
te smutné výročie odvtedy, ako nás navždy
opustila naša milovaná mama
Alena Štefániková.
S láskou a úctou spomínajú synovia
Filip a Marcel, dcéra Barbora.

*Osud vám nedoprial s nami dlhšie byť,
no v našich srdciach budete navždy žiť.*
Dňa 29. mája 2020 uplynulo 22 rokov, čo nás
navždy opustil náš drahý otec, dedko a pra-
dedko **Juraj Chovanec** a 14. júna 2020 sme si
pripomenuli 25. výročie úmrtia našej milova-
nej mamičky, babičky a prababičky
Anny Chovancovej.

S láskou a úctou spomínajú
syn Jaroslav s manželkou Ľudmilou,
vnuci Patrik a Jaroslav s manželkami,
pravnúčatá Ondřej, Petra a Ema.

*Čas plynie ako tichej rieky prúd,
kto vás mal rád, nevie zabudnúť.*
Dňa 30. mája 2020 sme si pri-
pomenuťi nedožitú 97. naro-
deniny našej drahej mamičky,
babičky a prababičky **Angely
Zámečnickovej** a 17. augusta
si pripomenieme nedožitých
100 rokov nášho drahého otca,
dedka a pradedka
Milana Zámečníka.

S úctou a láskou spomínajú dcéra Alena,
synovia Marián a Ľubomír s rodinami.

*Človek odchádza, ale všetko krásne po ňom
zostáva...*
Dňa 17. júna 2020 uplynulo päť rokov, čo nás
navždy opustil náš dobrý a milý otec, dedo
i pradedo **Ján Oprchal**.
S láskou spomína dcéra Blažena s rodinou.

RÔZNE

COOP Jednota po novom

Rozšírený čas predaja i bohatší sortiment v supermarkete

Vážení čitatelia *Moravskolieskovského hlásnika*, asi už viacerí z vás zaregistrovali, že od júna tohto roku sa stal súčasťou života vo vašej malebnej kopaničiarskej obci s krásnym názvom Moravské Lieskové nový subjekt **COOP Jednota Prievídza**, spotrebné družstvo. Pevne veríme, že ste si už v tejto súvislosti všimli i pozitívne zmeny. **Predajňu sme upravili a rozšírili jej sortiment tak, aby ste u nás našli všetko, čo potrebujete.** Zároveň by sme boli radi, ak by ste sa u nás dobre cítili a nakupovanie sa stalo príjemnou súčasťou vášho dňa. Spolu s personálom našej predajne pre to urobíme maximum.

Sme presvedčení, že k vašej spokojnosti prispievajú aj **nové otváracie hodiny**, ktoré sú dnes nevyhnutnosťou nielen vo veľkých mestách, ale i v obciach, akou je tá vaša.

Boli by sme radi, keby ste sa aj vy zaradili medzi tisíce spokojných zákazníkov, využívajúcich **výhody našej ver-**

nostnej karty. Chceme preto vyzvať **držiteľov takejto karty, začínajúcej číslami 99962 alebo 99912, aby si ju vymenili za novú.** K tomu je potrebné vyplniť tlačivo, ktoré nájdete v našej predajni. Do neho vyplíte i staré číslo vašej karty (vedľa kolónky „titul“), aby bolo možné na novú kartu previesť body z tej starej. Zároveň dostanete novú provizórnu papierovú kartu, ktorú môžete hneď začať používať. V prípade nejasností sa s dôverou obráťte na náš personál.

Spokojnosť zákazníkov v našich predajniach i **150-ročná tradícia** nám dávajú nádej, že aj vo vašej obci sa etabluje ako dôveryhodný predajca, ktorý je vám najbližšie nielen z hľadiska vzdialenosti, ale i napĺňania vašich požiadaviek a potrieb. Tešíme sa na stretnutie s vami a veríme, že vás nesklameme!

Ing. Janka Madajová, predsedníčka predstavenstva COOP Jednoty Prievídza

Otváracia doba:

	otvorené od	otvorené do
Pondelok	6:00	18:00
Utorok	6:00	18:00
Streda	6:00	18:00
Štvrtok	6:00	18:00
Piatok	6:00	18:00
Sobota	6:00	12:00
Nedeľa	7:00	11:00

Opakovaná výzva na uzavretie nájomných zmlúv k hrobovým miestam

Obec Moravské Lieskové ako správca miestneho cintorína vyzýva všetkých občanov, ktorí doteraz aj po viacerých výzvach neuzatvorili nájomnú zmluvu na hrobové miesta a **nezaplatili príslušný poplatok za hrobové miesta**, aby tak urobili čo najskôr počas úradných hodín obecného úradu.

V zmysle zákona o pohrebníctve č. 131/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov, Obec Moravské Lieskové ako prevádzkovateľ pohrebiska má právo na **zrušenie hrobových miest**, na ktoré nebola uzavretá nájomná zmluva a nebolo zaplatené nájomné.

Podľa § 21 citovaného zákona právo užívať hrobové miesto vzniká uzavretím nájomnej zmluvy. Po úmrtí nájomcu hrobového miesta má prednostné právo na uzavretie novej nájomnej zmluvy osoba blízka. Ak je blízkych osôb viac, tá blízka osoba, ktorá doručí žiadosť ako prvá. Prednostné právo na uzavretie nájomnej zmluvy možno uplatniť najneskôr do jedného roka od úmrtia nájomcu hrobového miesta.

Údržba hrobových miest

Zároveň dávame do pozornosti všetkým občanom, že hrobové miesta ste povinní udržiavať v poriadku a zabezpečiť, aby príslušenstvo k hrobu neohrozilo bezpečnosť ostatných návštevníkov cintorína a to na vlastné náklady. Taktiež je potrebné písomne oznamovať všetky údržby a zmeny údajov na hrobových miestach, pretože sú potrebné k vedeniu evidencie hrobových miest, prevádzkovateľom pohrebiska.

Kontaktné údaje: evidencia@moravskelieskove.sk
tel. č.: 032/2856716, mobil: 0911252895

Letná kvapka krvi

17.8.2020 od 8.00

Zasadačka OcÚ do 10.00

Nahlásiť sa môžete na tel. číse 032 285 67 15.

KVAPKA KRVÍ
DARUJ KRV • DARUJ ŽIVOT • DARUJ RADOSŤ

Moravské Lieskové (SK) - ihrisko Šance

"NA PLNÝ DYCH"

PROJEKT PODPORIL TSK
Podujatie sa koná pod záštitou predsedu
Trenčianskeho samosprávneho kraja
Ing. Jaroslava Bašku.

u. fond na podporu umenia

Festival z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

18. - 19. 9. 2020

PIATOK - 17:00

*BIG BAND ZUŠ NOVÁKY

*LIESKOVÁ

*BRATISLAVA HOT SERENADERS

*MILOČANKA

*HUNCÚTI

*zábava

MILOČANKA/HUNCÚTI

VSTUPNÉ:

piatok: 12 EUR

sobota: 12 EUR

predpredaj: 10 EUR/1 deň

deti < 15 r. zdarma

ZŤP, dôchodci ≥ 70 r. zľava 50%

www.facebook.com/NaPlnyDych

SOBOTA - 15:00

*BUČKOVANKA

*KASANKA

*KAMARÁDI

*12 MÁHRISCHEN

*FRAGILE

*DRIETOMANKA

*zábava

DRIETOMANKA

MORAVSKÉ LIESKOVÉ

predpredaj@naplnydych.eu

info: 00421 907 706 045

OÚ Moravské Lieskové

Potraviný Alena, Bučkovec

ticketportal

VSTUPENKY NA DOSAH

www.naplndych.eu

Kempovanie v areáli od piatka 12:00 do nedele 14:00

(Den Campingplatz von Freitag 12:00 bis Sonntag 14:00 zu benutzen)

RÔZNE

PODUJATIA V OBCI

Moravské Lieskové

- **Muzikanti, kde ste** – 1.8.2020, kolkáreň
- **Dožinky** – 8.8.2020, amfiteáter Bučkovce
- **Letná kvapka krvi** – 17.8.2020, obecný úrad
- **Moravskolieskovský kotlík** – 5.9.2020, kolkáreň
- **Festival Na plný dych** – 18.9. - 19.9.2020, ihrisko Šance

Zaspomínajme si na staré školské časy

Múzeum Moravské Lieskové

posledná nedeľa v mesiacoch

júl, august, september

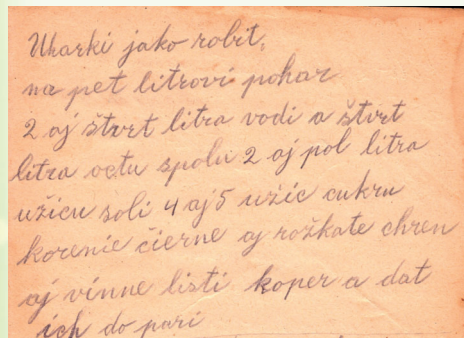
14.00 – 17.00

V prípade záujmu v inom termíne je návštevu treba vopred dohodnúť na tel. čísle 0908 121 577.

RECEPTY NAŠICH BABIČIEK - NEPOSTRÁDATEĽNÉ UHORKY

Pochádzajú pravdepodobne z Indie, čomu nasvedčujú prvé písomné zmienky z 3. tisícročia pred naším letopočtom. Poznáme mnoho kultivarov uhoriek a patria medzi najrozšírenejšie tekvicovité plodiny u nás.

Pre chuť i pre krásu

Či už **nakladačky, šalátovky, sklenkové** alebo nejaké fajnovošie vyšľachtené odrody nesmú chýbať v našej záhrade. Hoci obsahujú najviac vody a najmenšie množstvo živín zo všetkých druhov zeleniny, sú veľmi obľúbené. Kyslé uhorky používame ako prílohu i do rôznych jedál, šalátov, na obložené chlebíky. Radi si na nich pochutnávajú tehotné ženy a muži zasa po prehýrenej noci. Na jarmoku môžeme ochutnať **kvašáky**. Zo šalátoviek si môžeme čerstvé kolieska priložiť na unavené oči alebo ako masku na tvár. Pre nízku kalorickú hodnotu sú súčasťou diétnych programov.

Studený máj uhorkám neosoží

Mnohí z nás sa držali pranostiky *Na Marka uhorky do jarka* a vysiali ich **25. apríla** do voľnej pôdy. Viacerí sme si priesady predpestovali. Netrpezlivo sme sledovali truhlíky so zasiatymi semenkami, či už v skleníku alebo na parapetných doskách našich okien.

Konečne nesmelo vykukli. Čakali sme na **troch zmrzlých**. Po tomto termíne sme ich s obavami z neskorších prízemných mrazíkov predsa vysadili von. No vplyvom chladného mája sadenice nie a nie sa v raste rozbehnúť. Dokonca začali zo strachu zo zimy blednúť a niektoré to doslova položilo na lopatky. Hovorili sme, že sú ako „urečené“. Bez uhoriek si však len ťažko vieme predstaviť náš jedálňiček. Tak sme im venovali náležitú pozornosť. Zalievali, okopávali a tešili sa z každého nového lístka.

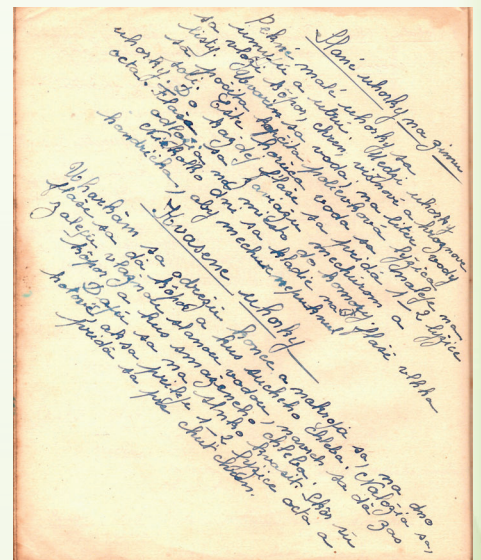
Teraz, keď sme sa úrody dočkali a v záhradách polihujú ukryté pod listami, našu námahu neprepasujeme. Ponúkame vám **recepty našich babičiek – bez použitia chemických prípravkov a konzervantov**.

Text - ilustrácia: Blažena Kopúňová

Uharki jako robit

na pet litrovi pohar 2 aj štvrt litra vodi a štvrt litra octu spolu 2 aj pol litra užicu soli 4 aj 5 užic cukru korenice čierne aj rožkate chren aj vinne listi koper a dat ich do pari. Z originálu Kataríny Podhradskej, nar. 1911

Slané uhorky na zimu

Pekné malé uhorky sa umyjú a utnú. Medzi uhorky sa vloží kôpor, chren, višnové a hroznové listy. Uvarí sa voda, na liter vody sa počíta kopčitá polievková lyžica soli. Ešte horúca voda sa naleje na uhorky. Do každej fľaše sa pridá 1 – 2 lyžice octa. Fľaše sa zaviazu mechúrom a odložia na miesto do komory. Niekoľko dní sa kladie na fľaše vlhká handrička, aby mechúr nepuknul. Recept z r. 1945 z originálu Eleny Lužovej, nar. 1925

Kvasené uhorky

Uharkám sa odrežú konce a nakroja sa, na dno fľaše sa dá kôpor a kus suchého chleba. Naložia sa, zalejú vlažnou slanou vodou, na vrch sa dá zas kôpor a kus smaženého chleba. Dajú sa na slnko kvasiť. Skôr sú hotové, ak sa príleje 1 – 2 lyžice octa a pridá sa pre chuť chren.

Recept z r. 1945 z originálu Eleny Lužovej, nar. 1925

Moravskolieskovský hlásnik • Ročník: XXX • Evidenčné číslo: EV 3512/09 • Číslo ISSN: 1339-2344 • Vydavateľ: Obecný úrad Moravské Lieskové 657, 916 42 • IČO: 00311791 E-mail: podatelna@moravskolieskove.sk • Periodicita vydávania: štvrťročne • Dátum vydania: júl 2020 • Poradové číslo: 2

Grafické spracovanie a tlač: PN print s.r.o., Štefánikova 130, Piešťany • Náklad: 1050 ks

Redakčná rada: Mgr. Monika Kusendová, Ľubica Kusendová, Valéria Palková

Preberať články z Hlásnika je možné len so súhlasom redakčnej rady a autorov článkov. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky redakčne upraviť alebo nezverejniť. Zodpovednosť za obsah zverejnených písomných alebo fotografických materiálov nesie autor. Neprešlo gramatickou korektúrou.